

ГІМНАЗІЯ № 315
З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДАРНИЦЬОГО РАЙОНУ М.КИЄВА

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У
ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Роботу виконала
вчитель німецької мови
вищої категорії, старший вчитель
гімназії № 315 з поглибленим
вивченням іноземних мов м.Києва
Радченко Тетяна Сергіївна

2020 рік

ЗМІСТ:

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ I УРОК ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У СЕРЕДНІХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	6
1.1. Особливості навчання іноземної мови на різних ступенях	8
1.2. Класифікація методів навчання іноземних мов	14
РОЗДІЛ II ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	18
РОЗДІЛ III МЕТОД ПРОЕКТІВ – НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	24
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ДІТЕРАТУРИ	31
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Теми цієї роботи є актуальною на сьогодні і це можна пояснити великим рядом обставин. Сучасний етап міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає.

Іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування, вона сприяє вербальному порозумінню громадян різних країн, забезпечує такий рівень їхнього культурного розвитку, який дозволяє вільно орієнтуватись і комфортно почуватись у країні, мова якої вивчається. У зв'язку з цим стає актуальною позиція, за якої здатність зрозуміти представника іншої культури залежить не тільки від правильного використання мовних одиниць, але й від особливих умінь розуміти норми його культури, у тому числі мовленнєвої поведінки у різноманітних ситуаціях спілкування. Це зобов'язує розглядати іноземну мову не лише як засіб міжкультурного спілкування, але і як своєрідний інструмент пізнання іншої культури та пропаганди власної, що сприяє духовному взаємозбагаченню, підвищує роль гуманітарної освіти.

Знання іноземних мов – це ключ до успіху в сучасному світі, де спілкування іноземними мовами та обробка величезних обсягів інформації набуває все більшого значення. Інтерес до вивчення мов традиційно великий, бо перефразовуючи відомий вислів, можна сміливо сказати, що той, хто володіє мовами, володіє світом.

Загалом людина, яка володіє мовами, – різнобічно розвинута особистість, володіє кращими здібностями до вивчення нового, вільніша та більш впевнена у спілкуванні з людьми.

Стара приказка говорить: «Скільки мов ти знаєш, стільки раз ти людина». Тобто, чим більше мов на сьогодні ти знаєш, тим краще. Адже, кожна мова – це ключ, який відкриває двері до чогось свого, до чогось нового.

Так, наприклад, англійська мова – це офіційна мова міжнародного бізнесу та торгівлі, Інтернету і техніки, науки і мистецтв. 80% ділового мовного простору

займає саме вона. Кожен з нас все частіше стикається з нею у спілкуванні з партнерами по роботі і на відпочинку.

Німецька мова – це мова техніки і фінансів. За останні п'ять років попит на неї значно виріс, з'явилося багато німецьких партнерів та інвесторів. Інтенсивно імпортуються товари з Німеччини, наприклад, меблі, електроніка, автомобілі. А отже, потрібні люди, які можуть з цими імпортерами спілкуватися. Знання німецької мови також вітається в представництвах німецьких банків.

Французька мова є офіційною або адміністративною у різноманітних спільнотах і організаціях (Європейський Союз, ООН). Кількість людей, справді здатних спілкуватися французькою мовою — близько 200 мільйонів (відповідно до даних, наведених на сайті Французької академії, що здійснює регулювання французької мови).

Поширення сфери впливу французької мови — одна з головних задач товариства Альянс Франсез, яке має понад тисячу представництв у всіх кутках світу.

Вивчення будь-якої іноземної мови розкриває перед нами нові можливості, робить багатшим наш духовний світ. Володіючи іноземною мовою, людина автоматично переходить на вищий соціальний ступінь, оскільки стає конкурентоспроможним претендентом на високооплачувану посаду.

Концепція навчання іноземної мови передбачає опору на фундаментальність сучасних дидактичної, психологічної та методичної наук, враховує те, що різні точки зору функціонують на основі взаємодоповнюваності та набувають максимальної ефективності за певних умов організації навчального процесу.

Важливим успіхом вивчення іноземної мови є розуміння того, що мова найкраще засвоюється тоді, коли учням пропонується *індивідуальна методична увага й участь*, які ґрунтуються на аналізі особистісних навчальних потреб і відповідальності, забезпечення навчального процесу видами та типами діяльності, що сприяють використанню мови. Основною метою навчання німецької мови є формування в учнів комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій

сучасного світу, а також використання інтерактивних методів, як приклад сучасного методу навчання.

Оновлення змісту навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах пов'язується насамперед із деякими змінами в стратегічних напрямках розвитку сучасної шкільної освіти - спрямуванням навчальної діяльності на вироблення в учнів необхідних життєвих компетентностей, що у майбутньому давали б можливість випускникам школи комфортно почуватися в сучасному світовому мультинаціональному просторі. Це об'єктивно зумовлено низкою чинників, пріоритетним серед яких є тенденція на постійну глобалізацію та інтенсифікацію розвитку міжнародних контактів у різноманітних сферах життєдіяльності. Важливе місце в цих трансформаційних процесах належить питанню визначення та реалізації оновленого змісту навчання.

Першочергово це забезпечується активною переорієнтацією шкільної іншомовної освіти на комунікативно-діяльнісне, особистісно орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу. Саме цей аспект змушує різнобічно переосмислити теоретичні підходи до *вибору ефективних технологій і засобів навчання іноземної мови*.

РОЗДІЛ І УРОК ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬУ СЕРЕДНІХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Досягнення освітніх, розвиваючих і виховних цілей навчання значною мірою зумовлене якістю і ефективністю проведення уроків.

Особливістю сучасних уроків фізики є гнучкість і варіативність їхньої структури залежно від дидактичної мети та застосовуваних методів навчання. В практиці навчання застосовують різні типи уроків. Причому, останнім часом з'явилася тенденція відходити від традиційної (класичної) структури комбінованого уроку. Серед вчителів фізики все більшої популярності набувають уроки узагальнення й систематизації знань, поглиблення знань, розвитку творчих здібностей та інші. Принципи планування уроків наведено в Додатку А, рис.1.1.

Для сучасного уроку характерним є застосування форм, методів і засобів навчання, які сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів, засвоєнню ними основних знань, вмінь і навичок на уроці, а, отже, зменшенню навчального перевантаження учнів, яке за даними спеціально проведених досліджень щонайменше є трикратним.

Зменшення перевантаження та прагнення досягти відповідності до здібностей, нахилів та інтересів учнів - невід'ємна умова гуманізації навчального процесу.

Велику роль тут відіграють методологічні знання вчителя, розуміння ним логіки і структури навчального матеріалу, узагальнених питань курсу, зокрема, логіки і структури наукової теорії, процесу наукового пізнання, експериментальних методів фізичних досліджень, історії виникнення і розвитку наукових ідей тощо. Належна методологічна підготовка вчителя дасть йому змогу успішно втілювати ідею генералізації знань, забезпечувати їхню системність, глибину та інші потрібні якості без зайвого перевантаження учнів.

Останні роки змінилися традиційні погляди на організацію самостійної роботи та методи і засоби контролю й оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Свідоме втілення діяльнісного підходу до побудови уроку потребує нових установок при плануванні навчального процесу.

Визначальною ознакою уроку є поєднання викладу навчального матеріалу учителем з різними видами самостійної роботи учнів. Водночас ставлять вимогу, щоб основний матеріал був засвоєний учнями на уроці. Нестандартні форми уроків розширюють можливості викладання матеріалу. Деякі представлені в Додатку А, рис.1.2.

Загальні вимоги до уроку вимагають:

- системності:

а) урок повинен бути логічно вписаний у систему занять, учні мусять розуміти місце і роль матеріалу, який вивчають на уроці, в загальній системі фізичних знань;

б) урок повинен мати чітку структуру, цілісний і завершений характер.

- цілеспрямованості:

а) урок повинен вирішувати конкретні освітні, розвиваючі і виховні завдання;

б) поставлені завдання мають бути розв'язані ефективно завдяки дотриманню принципів дидактики (наступності, врахування вікових особливостей, наочності тощо) та завдяки застосованим методам і прийомам активізації навчальної діяльності учнів, а також раціональній організації самостійної роботи в класі і вдома. Ефективність уроку оцінюють за рівнем засвоєння учнями основного матеріалу на цьому уроці.

- інформації:

а) урок має бути достатньо інформативним але не повинен перевантажувати учнів, відповідати пізнавальним можливостям контингенту;

б) інформація повинна бути подана порціями (дозами), на різних рівнях (основному, поглибленому тощо), систематизована і узагальнена відповідно до завдань уроку.

зворотного зв'язку:

а) вчитель має володіти ситуацією на уроці (про що свідчить відповідна реакція класу на дії вчителя);

б) вчитель повинен постійно звертатися до класу із запитаннями і одержувати відповіді як від усього класу (інтегральна характеристика зворотного зв'язку) так і від окремих учнів (диференціальна характеристика), а

також використовувати різні види контролю та оцінювання знань, умінь і навичок учнів.

1.1. Особливості навчання іноземної мови на різних ступенях

Навчальний процес з іноземної мови у середній загальноосвітній школі поділяється на **три ступені**:

початковий - 2-5 класи,

середній – 6-9 класи та старший - 10-11 класи.

Виділення цих етапів пов'язане з необхідністю групового оволодіння іншомовною діяльністю. У свою чергу успішне навчання іноземної мови залежить від урахування психолого-педагогічних характеристик учнів, які зумовлюють використання методично раціональних прийомів, форм та засобів навчання. Розглянемо особливості навчання на кожному ступені, а саме зміст та деякі питання організації процесу навчання.

Початковий ступінь

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі - формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів. На кінець 4-го класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня А1, учні спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов – рівня А2, що відповідає Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти. Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь в аудіюванні, говорінні, читанні й письмі у межах програмних вимог.

На початковому ступені закладаються **основи володіння іноземною мовою**. І рівня сформованості слухо-вимовних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також розвитку вмінь аудіювання, говоріння, читання

та письма, які визначені у програмі, залежить подальший успіх в оволодінні учнями іноземною мовою як засобом іншомовного спілкування.

На початковому ступені учні повинні навчитись сприймати на слух усне вивчене, робити невеликі повідомлення, брати участь у бесіді.

Навчання **читання** зводиться на засвоєному в усному мовленні лексико-граматичному матеріалі. На цьому ж ступені ставиться завдання оволодіти технікою читання вголос, а також мовчки з повним розумінням змісту тексту. Стосовно письма учні повинні засвоїти графіку та орфографію іноземної мови, використовувати письмо як засіб фіксації іншомовного матеріалу та робити невеликі письмові повідомлення.

Отже, зміст навчання іноземної мови учнів початкової школи ґрунтується на таких основних характеристиках:

1) відповідає актуальним комунікативно-пізнавальним інтересам молодших школярів і відбиває реальні потреби використання мови як засобу спілкування, є максимально наближеним до умов і цілей реальної міжкультурної комунікації;

2) стимулює розвиток інтересів учнів молодшого шкільного віку та позитивного ставлення до іноземної мови, здійснює вплив на їхню мотиваційну сферу;

3) прилучає учнів не тільки до нового для них мовного коду, але й до культури народу, носія цієї мови, що забезпечується чітким усвідомленням найголовніших спільностей та розбіжностей між чужою та рідною культурою, згідно з чим навчання поступово має організовуватись як «діалог культур»;

4) ґрунтується на досвіді оволодіння школярами рідною мовою, забезпечуючи випереджальне вивчення останньої; враховує загально навчальний досвід учнів, набутий ними під час оволодіння іншими предметами (міжпредметні зв'язки);

5) забезпечує освітні, виховні та розвивальні потреби школярів, у тому числі стимулює їхню самостійну діяльність, спонукає до рефлексії щодо якості власних навчальних досягнень і бажання їх удосконалювати.

Для успішної реалізації освітньо-розвивального потенціалу іноземної мови у початковій школі необхідно сприяти тому, щоб процес залучення учнів до вивчення предмета не тільки розширював їхній світогляд, але й сприяв би більш

глибокому розумінню власної культури та її ролі в духовному та моральному розвитку людства. Процес навчання іноземної мови у початковій школі організовується відповідно до мережі годин, визначених навчальним планом. Учителі мають право вибору підручника, який відповідав би конкретним умовам навчання. Для повноцінного забезпечення навчального процесу вчитель, окрім підручника, який використовує у своїй роботі, може залучати інші засоби, адаптуючи їх до умов навчання. Успішна реалізація змісту навчання іноземної мови можлива за умови раціонального застосування навчальних засобів як основних механізмів виконання мети і завдань.

Середній ступінь

Середній ступінь є завершальним етапом щодо створення бази для активного володіння навчальним іншомовним матеріалом. На цьому ступені продовжується розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, серед яких домінує усне мовлення. Мовлення учнів стає змістовнішим, складнішим за структурою мовного та мовленнєвого матеріалу.

На середньому ступені учні оволодівають практично всім граматичним матеріалом, необхідним для усного мовлення. Ведеться робота з формування рецептивних навичок. На цьому ж ступені починається формування потенціального словника учнів, яке продовжується і на старшому ступені.

Знання вікових особливостей учнів середнього ступеня дає вчителю можливість визначити саме ті прийоми, форми та засоби навчання, які приведуть до успішного вирішення вказаних вище завдань.

Отже "старші" підлітки - це вік гострих суперечностей у структурі особистості, що формується, і він потребує від учителя особливого педагогічного так і методичної майстерності. На середньому ступені вчителю доводиться прикладати значних зусиль для підтримання мотивації та інтересу учнів до предмета, збереження набутих на початковому ступені знань, навичок та вмінь.

Суттєвою особливістю учнів цієї вікової категорії є розвиток складніших психічних процесів. Осмислення у зв'язку із засвоєнням абстрактного матеріалу, теорій, законностей при вивченні інших дисциплін. Психологи вказують на достатній рівень розвитку в учнів цього віку таких якостей мислення як більша

критичність, самостійність, цілеспрямованість, зростання свідомості, контроль за власною діяльністю.

Комунікативний розвиток учнів цього періоду характеризується формуванням і удосконаленням механізму відбору мовних засобів, способів формування та формулювання думки. Розвивається індивідуальний стиль мовлення. В цілому у віці відбуваються якісні зміни в комунікативній діяльності учнів, що позитивно впливає на формування іншомовних навичок та вмінь.

Середній ступінь навчання характеризується використанням прийомів навчання, які активізують розумово-мовленнєву діяльність учнів, їх активність у виконанні завдань. Учнів найбільше приваблюють завдання, що вимагають самостійності, вміння комбінувати матеріал в залежності від потреб мовленнєвої ситуації. Вправи на імітацію та механічне запам'ятовування відступають на другий план. Середній етап є вирішальним у створенні комунікативної основи володіння ІМ. Велика увага приділяється тут розвитку невідготовленого мовлення. На середньому ступені значно збільшується питома вага домашньої самостійної роботи.

Серед засобів навчання, які використовуються на цьому ступені, можна назвати слайди, ситуативні і тематичні малюнки та картини, кодограми, схеми, таблиці, роздавальний матеріал для парної та індивідуальної роботи, фонограми, діа-, кіно- та відеофільми.

Отже можна відмітити такі тенденції в організації навчання на середньому ступені: ширше використання вправ, що імітують умови природного іншомовного "гілкування, зростання ролі самостійної роботи учнів, більша опора на вербальну наочність та підказки, збільшення питомої ваги парних та групових форм роботи.

Старший ступінь

Старший ступінь є завершальним у процесі оволодіння учнями іншомовним мовленням. Рівень навичок та вмінь усної мови і писемного мовлення, досягнутий на середньому ступені, має бути підтриманий. Велика увага на старшому ступені навчання приділяється усному мовленню, яке набуває якісно нового розвитку стосовно змістовності, більшої природності, вмотивованості та інформативності. Проте основна роль у процесі навчання

іноземної мови на цьому ступені відводиться читанню. Тексти для читання мають бути складнішими у порівнянні з середнім ступенем. При навчанні читання формуються вміння читати суспільно-політичні тексти з метою одержання повної та основної інформації, а також уміння переглянути і вибрати необхідну статтю. Навчаючись письма, учні повинні оволодіти вмінням складати план, тези до усного повідомлення, писати анотацію та резюме прочитаного, складати реферат, а також робити письмові повідомлення в межах вимог до монологічного мовлення у 5-11 класах.

На старшому ступені завершується формування активного словника школяра та продовжується робота з формування рецептивного словника. Програма передбачає рецептивне засвоєння певної кількості лексичних одиниць. Граматичний матеріал, призначений для вивчення в 10-11 класах засвоюється тільки до рівня розпізнавання та розуміння при читанні; в 11 класі має місце систематизація граматичного матеріалу, що вивчався у 5-11 класах.

Специфіка середнього ступеня навчання ІМ визначається також віковими характеристиками учнів, урахування яких має велике значення для досягнення цілей, передбачених програмою для 7-9 класів.

Різноманітність інтересів, формування профорієнтації роблять необхідним подальше посилення індивідуалізації навчання ІМ. Підвищення ж почуття відповідальності, свідомого ставлення до навчання відкриває великі можливості для організації самостійної роботи, для стимулювання потреби у самоосвіті.

Як відмічають психологи, старшокласникам властиве переважно довільне запам'ятовування, яке є ефективним у тому випадку, якщо вони усвідомлюють, навіщо необхідно запам'ятовувати той чи інший матеріал. Запам'ятовуванню сприяє усвідомлення характерних особливостей матеріалу, співвіднесення та смислове групування об'єктів запам'ятовування і, головне, опору'.

Для старшокласників є характерним більш високий рівень комунікативного розвитку: вони досконаліше володіють морфологічними та синтаксичними аспектами мовлення, зв'язністю, логічністю та послідовністю висловлювання. У мовленні старшокласників проявляються вміння аналізувати, робити висновки, прогнозувати. Усі ці особливості необхідно враховувати у процесі навчання ІМ.

З огляду на викладене можна констатувати такі особливості організації навчального процесу з ІМ на старшому ступені: послідовніше здійснення комунікативно-пізнавального навчання, пов'язаного з підвищенням змістовності мовлення; використання прийомів, що спонукають до вираження особистого ставлення до проблем, які обговорюються; цілеспрямована реалізація принципу індивідуалізації навчання, орієнтована на використання ІМ у майбутній діяльності школярів, широке застосування видів та форм самостійної роботи.

Профілізація школи на сьогоднішній день є одним із важливих напрямів модернізації української загальної освіти. Уведення профільного навчання у старших (10–11-х) класах загальноосвітніх навчальних закладів обумовлено сучасними тенденціями розвитку національної освіти, соціальним замовленням до школи з боку держави та суспільства, соціально-економічним і соціально-культурним розвитком України, а також аналізом позитивного досвіду шкільної освіти зарубіжних країн. Теоретичною базою впровадження профільного навчання є закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції профільного навчання у старшій школі, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та інших нормативно-правових документах.

Основні теоретичні напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених з урахуванням практичного досвіду в організації навчання старшокласників утілено в Концепції профільного навчання у старшій школі. Цей документ визначає базові поняття й основні підходи до вирішення проблеми профільності старшої школи: окреслює сутність, мету і принципи організації профільного навчання, його структуру і форми організації, розкриває призначення допрофільної підготовки як невід'ємного компонента профільного навчання. У системі сучасної освіти іноземна мова займає особливе місце в силу своїх соціальних, пізнавальних і розвивальних функцій як ще один засіб спілкування, пізнання навколишнього світу та розширення його кордонів. Профільне навчання іноземної мови – це цілеспрямована підготовка учнів до подальшої навчальної і/або професійної діяльності, пов'язаної з використанням іноземної мови як об'єкта майбутньої (професійної) діяльності або як засобу професійної комунікації

1.2. Класифікація методів навчання іноземних мов

Оскільки термін «метод» має різне тлумачення, домовимось вкладати в це поняття єдність принципів навчання і таких глобальних компонентів методики як мета, зміст, технологія та засоби навчання іноземних мов. Класифікація методів навчання викликає певні труднощі, тому що в основі їх назв лежать найрізноманітніші ознаки. В залежності від того, який аспект мови переважає у навчанні, метод має назву граматичного чи лексичного.

Так як деякі методи пов'язані між собою, то виникає потреба в їх класифікації. У сучасних умовах накопичено достатній дослідницький матеріал, і тому з'явилися реальні можливості для узагальнення та систематизації уявлень про методи навчання. Дослідженнями встановлено, що усвідомлення вчителем цілісного підходу до класифікації методів навчання має особливе значення у здійсненні практичних завдань оптимізації їх вибору. В дидактиці існує декілька класифікацій методів навчання. Але майже всі з них будуються на основі однієї з істотних ознак методу навчання і кожна з них може бути оптимальною лише стосовно окремих сторін навчально-виховного процесу. Тому в історії педагогіки були спроби створити такі класифікації, які б в основі мали не одну, а дві чи й більше істотних ознак і через те повніше відображали б практичні потреби школи.

Незалежно від ролі, яку приписують тим чи іншим методам навчання, ні один з них, використаний сам по собі, не забезпечує потрібних результатів. Успіхів в дидактичній роботі можна досягнути лише при використанні багатьох методів, оскільки ні один з них не є універсальним.

Складним і таким, що викликає постійні дискусії серед педагогів є питання про класифікацію методів навчання.

Класифікація методів навчання — це упорядкована за певною ознакою система, яка в силу надзвичайної рухливості такої динамічної системи, як сучасна освіта, сама повинна віддзеркалювати цю рухливість, враховуючи зміни, що відбуваються у практиці використання методів.

Методи навчання можуть бути представлені у різних видах класифікацій з урахуванням їх практичних функцій, можливостей та організації навчальної

взаємодії педагогів та учнів (Додаток 1, рис. 1.3). Однак цілісний процес навчання забезпечується єдиною класифікацією методів навчання, яка в узагальненому вигляді включає в себе усі інші класифікаційні характеристики методів.

Згідно з тією роллю, яку відіграють рідна мова та переклад у процесі навчання іноземних мов, методи діляться на перекладні та безперекладні (прямі).

Назва методу може бути зумовлена видом мовленнєвої діяльності, що складає мету навчання, у зв'язку з чим розрізняють усний метод та метод навчання читання.

У назві методу може відбиватися спосіб розкриття значень іншомовних слів:

- ✓ прямий (безперекладний) і непрямий (перекладний), а також головний канал надходження іншомовної інформації: візуальний, аудіо-візуальний;
- ✓ зв'язок методу навчання з психічними процесами оволодіння іноземною мовою: свідомий та інтуїтивний, штучний та природний.

Відомі методи, які були названі іменами їх авторів — методи Берліца, Гуена, Пальмера, Уеста, Фріза, Ладона, Лозанова, а також методи, в яких зафіксовано фактор часу: короткочасний, інтенсивний або певні психологічні феномени: методи релаксопедії, гіпнопедії, сугестопедії, активізації резервних можливостей особистості.

В залежності від способів організації матеріалу та використання специфічних допоміжних засобів методи мають також відповідні назви: метод програмованого навчання, метод з використанням ПК і т. ін.

Історія методики навчання іноземних мов завжди була орієнтована на пошуки найбільш раціонального методу навчання.

Вважається, що найдревнішим був натуральний метод, згідно з яким іноземна мова засвоювалась так, як дитина засвоює рідну мову - шляхом наслідування (імітації) готових зразків, багаторазового повторення їх та відтворення нового матеріалу по аналогії з вивченим.

Кожен метод має властиві йому позитивні та негативні сторони і за певних умов має свою об'єктивну цінність. Проте у всі часи методи, що використовув-

вались в різних навчальних закладах, перебували в безпосередній залежності від соціального замовлення суспільства, яке впливало на мету і зміст навчання іноземних мов і навіть на вибір тієї чи іншої мови. Так, якщо в епоху гуманізму та Відродження класичні "мертві" мови і, в першу чергу, латинська відігравали роль засобу живого спілкування і використовувалися церквою-дипломатією, наукою, то у XVIII сторіччі у зв'язку зі зміцненням національних мов і розширенням міжнародних зв'язків латинська мова втратила свій колишній статус і стала переважно атрибутом освіченості та вченості. Зміни політичного, економічного, соціального та культурного характеру неминуче привели до витіснення мертвих класичних мов сучасними західноєвропейськими мовами: французькою (XVIII ст. - XIX ст.), німецькою (перша половина X ст.) та англійською (XX ст.) з сьогоднішнім бумом американського варіанту англійської мови у зв'язку з широким розповсюдженням північноамериканської цивілізації (друга половина XX ст.).

Різні історичні періоди розвитку суспільства характеризуються певними методами навчання:

- ✓ в період Відродження переважав граматики-перекладний метод,
- ✓ в період інтенсивного розвитку капіталізму і міжнародних зв'язків, починаючи з кінця XIX ст. — прямий та усний метод;
- ✓ у період виникнення технічних засобів навчання у XX ст. — аудіо-візуальний, метод програмованого (навчання, з використанням ЕОМ і комп'ютерів та ін.

РОЗДІЛ II ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Використання методів навчання іноземних мов у сучасній школі базується на розвиткові суб'єкт-суб'єктних відносин учителя й учнів, які передбачають визнання школяра основною цінністю навчального процесу; перехід до співпраці, де вчитель виступає організатором навчальної діяльності, а учень веде самостійний пошук; виявлення і максимальне використання суб'єктного досвіду школяра та узгодження його досвіду із суспільно значущим досвідом; активізацію особистісних функцій учня тощо. Що стосується самого поняття «метод навчання» (від грецького *metodos* – шлях до чогось), то воно означає систему впорядкованих дій учителя й учнів, що забезпечують зміст освіти. Різні підходи до поняття «інновація» дозволяють виділити загальне: під інновацією слід розуміти впровадження чогось нового.

Метод обумовлений взаємопов'язаністю цілей навчання, способів їх досягнення і характером взаємодії суб'єктів. Критеріями вибору методів виступають: інтерактивність, діяльнісний характер, спрямованість на підтримку індивідуального розвитку, наявність свободи для прийняття самостійного рішення, діалогічність, перенесення акценту із запам'ятовування інформації на вивчення дійсності тощо. Вибір методу кожним конкретним педагогом базується на аналізові педагогічної ситуації.

Окремі *інноваційні методи і прийоми навчання іноземної мови* (інтелек-карта, кластер, даймонд, сінквейн тощо) ми розглянули раніше. У цьому розділі ми зупинимось на тих методах, які, на нашу думку, є найбільш відповідними цілям і завданням сучасної іншомовної освіти у старшій школі. Навчання у співпраці.

Навчання у співпраці – це використання малих груп учнів у реальному або віртуальному (при дистанційному навчанні) класі. Вирішення навчальних завдань передбачає таку організацію навчального процесу, при якій усі члени групи є взаємопов'язаними і взаємозалежними, і при цьому достатньо самостійними в оволодінні матеріалом і вирішенні завдань. Навчання у співпраці – це спільне дослідження, у результаті якого школярі працюють разом,

колективно конструюють і продукують нові знання, а не споживають їх уже в готовому вигляді.

Самостійна освітня діяльність учнів є одним із принципів навчання у співпраці. Педагог є повноцінним учасником навчального процесу, у деяких випадках він залучається школярами як консультант, помічник. Існує декілька різновидів методу навчання у співпраці, які різняться постановкою навчальних завдань та організаційними формами: навчання в команді, індивідуально-груповий підхід, індивідуалізація навчання в командах, командно-ігровий підхід, «пилка», навчаємось разом.

Загальним для всіх варіантів навчання у співпраці є:

1. Залежність від єдиної мети, котру учні можуть досягти лише спільними зусиллями.
2. Індивідуальна самостійна робота, яка є «елементарною часткою» колективної самостійної роботи.
3. Кожен учень отримує однакову оцінку за роботу: або всі заохочуються однаково, або ніяк не заохочуються.

Метод навчання у співпраці відповідає особистісно орієнтованому підходу, оскільки передбачає рефлексію, вибірковість, відповідальність, автономність учня, а відтак – постійну самоосвіту і саморозвиток школярів. В його основі лежить діяльнісний підхід, бо спільна діяльність є суттю методу. Метою навчання є не предметні знання, а компетенції, причому не лише комунікативна, а всі в комплексі.

Проаналізуємо детальніше особливості названих вище варіантів навчання у співпраці. **Навчання у команді.** Цей метод приділяє особливу увагу «груповим цілям» та успіху всієї групи, котрі можуть бути досягнуті лише в результаті самостійної роботи кожного члена групи (команди) у постійній взаємодії з іншими членами цієї ж групи при роботі над темою/проблемою/питанням, які належить вивчити. Таким чином, місія кожного учня полягає не в тому, щоб виконати якесь завдання, а в тому, щоб кожний учасник команди оволодів необхідними знаннями, сформував потрібні навички, і при цьому вся команда знала, чого досягнув кожен. Уся група зацікавлена в засвоєнні навчальної

інформації кожним її членом, оскільки успіх команди залежить від внеску кожного у спільне вирішення поставленої проблеми.

Метод навчання в команді зводиться до трьох основних принципів:

- 1) «нагороди» – команда отримує одну на всіх «нагороду» у вигляді балів, сертифіката, диплома та інших видів оцінки спільної діяльності;
- 2) індивідуальна (персональна) відповідальність – успіх усієї групи залежить від удач або невдач кожного її члена.

Це стимулює всіх членів команди стежити за успіхами один одного і всією командою приходити на допомогу товаришу в засвоєнні, розумінні матеріалу так, щоб кожен відчував себе експертом із цієї проблеми;

3) рівні можливості для досягнення успіху – кожен учень приносить бали своїй групі, які він заробляє шляхом покращання своїх власних попередніх результатів. Порівняння, таким чином, проводиться не з результатами інших школярів, а із власними, раніше досягнутими, що дозволяє учневі почувати себе повноправним членом команди і стимулює бажання підносити вище свою персональну планку.

Індивідуально-груповий підхід. Метод є ефективним для засвоєння нового матеріалу. У межах цього методу учні діляться на групи з чотирьох чоловік. Після пояснення матеріалу вчителем організується робота з формування орієнтувальної основи дій (ООД) для кожного школяра: учням пропонується обговорити матеріал у групах, розібратися в ньому. Завдання з перевірки розуміння нового матеріалу виконується або частинами, коли кожен учень виконує свою частину завдання, або за принципом «вертушки», коли кожне наступне завдання виконується іншим школярем. При цьому виконання кожного завдання контролюється всією групою.

Після виконання завдання всіма групами учитель організує обговорення роботи над ним, потім учням пропонується тест на перевірку розуміння й засвоєння нового матеріалу, диференціюючи складність та обсяг завдань для сильних і слабких учнів. Завдання тесту виконується не в групах, а індивідуально, і робота кожного учня оцінюється персонально. Оцінки за індивідуальну роботу підсумовуються у групах, після чого виставляється загальна оцінка.

Індивідуалізація навчання в командах. Суть методу полягає в тому, що учні отримують персональні завдання за результатами проведеного тестування і далі працюють індивідуально, у своєму темпі, але в межах команди. Різні команди можуть працювати над різними завданнями. Члени команди допомагають один одному при виконанні індивідуальних завдань.

Успіхи кожного члена групи фіксуються у спеціальному журналі. Після закінчення теми проводиться підсумковий тест, де кожен виконує його індивідуально. Тести оцінюються самими школярами, котрі були спеціально відібрані на ролі оцінщиків. Кожного тижня вчитель відзначає кількість тем і завдань, виконаних командою, успішність їх виконання у класі і вдома. При цьому особливо відзначаються найбільш значні досягнення групи. Найефективніше цей спосіб проявляє себе при роботі над домашнім читанням, бо більша частка роботи приходить на домашні завдання, а на уроці лише обговорюються питання, пов'язані з прочитаним текстом. Таким чином економиться велика кількість навчального часу на уроці. Окрім того, оскільки учні самостійно ведуть облік засвоєння нового матеріалу кожним членом групи, учитель має більше часу на індивідуальну роботу з окремими групами або учнями, яким необхідна його допомога.

Командно-ігровий підхід навчання в команді на основі гри. У межах цього методу вчитель спочатку пояснює новий матеріал, а потім організує групову роботу для формування ООД, але замість індивідуального тестування кожного тижня проводяться змагальні турніри між командами. Із цією метою організуються так звані «турнірні столи» по троє учнів за кожним, які є однаковими за рівнем навченості. Завдання диференціюються за складністю й обсягом залежно від того, якого рівня школярі знаходяться за столом. Столи мають різні планки, але переможець кожного з них приносить своїй команді однакову кількість балів.

Таким чином, слабші змагаються з рівними собі учнями і мають рівні шанси на успіх для своєї команди. Команда, яка набрала найбільшу кількість балів, стає переможцем турніру. Завданнями для «турнірних столів» на уроках іноземної мови можуть бути граматичні і лексичні тести, завдання за прочитаними

текстами, завдання соціолінгвістичного характеру, полілоги учасників турнірного столу.

«Пилка» або «Ажурна пилка». Це ще один варіант організації освітньої діяльності в малих групах: учні об'єднуються в групи по чотири - шість чоловік і працюють над навчальним матеріалом, який розбито на фрагменти – логічні або смислові блоки. Наприклад, працюючи над темою «Подорож», матеріал можна розділити на декілька смислових блоків: подорож літаком, потягом, морем, автомобілем тощо, або ж організувати його іншим чином, виділивши такі підтеми: вибір маршруту, замовлення квитків, бронювання готелю тощо.

Кожен член групи займається пошуком та опрацюванням своєї інформації. Потім учні, які вивчають одне й те ж питання, але працюють у різних групах, зустрічаються й обмінюються інформацією як експерти з цього питання. Це називається «зустрічню експертів». Після чого вони повертаються у свої групи і навчають усього нового, що вони взнали самі, інших членів групи. Ті, у свою чергу, доповідають про свою частину завдання.

Єдиний шлях засвоїти матеріал усіх фрагментів – уважно слухати своїх партнерів по команді і фіксувати в різних формах інформацію. Учні зацікавлені, щоб їхні товариші добросовісно виконали своє завдання, оскільки це може відобразитися на загальній оцінці. Звітують із всієї теми кожен окремо і вся команда. Варто зазначити, що ставити запитання до тих, хто звітує, може не тільки вчитель, але й члени інших команд, при тому що члени групи мають право доповнювати відповідь свого товариша, і такі доповнення йдуть до загального заліку. Учитель веде облік балів, оголошує кінцевий результат.

Варіант «Пилка-2» передбачає роботу всієї команди над одним і тим же матеріалом, але при цьому кожен член групи отримує тему, котру розробляє особливо ретельно і стає в ній екпертом. Зустрічі експертів із різних груп залишаються. У кінці циклу всі учні проходять індивідуальний контрольний зріз, який оцінюється. Результати учнів підсумовуються. Команда, яка змогла отримати найбільшу суму балів, нагороджується.

Навчаємось разом. Відповідно до концепції цієї методики клас розбивається на однорідні за рівнем навченості групи по троє-четверо учнів. Кожна група отримує якесь одне завдання, котре є частиною іншого,

масштабнішого завдання, над яким працює увесь клас. Наприклад, при вивченні теми «Подорож» кожна група відповідає за певну частину маршруту: складання культурної програми, замовлення квитків, бронювання готелю тощо. Групи спілкуються між собою, уточнюючи деталі подорожі, пропонуючи свої варіанти. Якщо врахувати, що всю лексику з теми вже засвоєно на попередніх уроках, то акцент у груповій роботі робиться на мовленнєвій діяльності, комунікативній практиці учнів. Група отримує нагороди залежно від досягнень кожного школяра.

Саме тому особливу увагу слід приділяти питанню комплектування груп із урахуванням індивідуально-психологічних особливостей кожного учня та розробленню завдань для кожної конкретної групи. Варто зазначити, що всередині групи старшокласники самостійно визначають ролі кожного, причому не лише для виконання завдання групи, а й для організації погодженої успішної роботи всієї групи. Кожен член групи стежить за активністю інших його партнерів у вирішенні загального завдання, за дотриманням культури спілкування всередині групи, фіксацією результатів тощо.

РОЗДІЛ III МЕТОД ПРОЕКТІВ – НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Метод проектів – це комплексний метод, що дозволяє будувати навчальний процес, виходячи з інтересів учнів, дає їм можливість проявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї навчально-пізнавальної діяльності, результатом якої є створення певного продукту або явища. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних, творчих інтересів учнів та їхнього критичного мислення, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі.

Цей метод завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, котру школярі виконують протягом певного

відрізку часу. Метод проектів органічно поєднується з методом навчання у співпраці. Учитель із транслятора готових знань перетворюється в організатора пізнавальної діяльності учнів.

Уміння використовувати метод проектів є показником високої кваліфікації педагога, його прогресивної методики навчання і розвитку учнів. Недаремно цей метод віднесено до технологій ХХІ століття, яке передбачає, насамперед, уміння адаптуватися до стрімко змінюваних умов життя людини постіндустріального суспільства.

Цінність методу проектів для навчального предмета «Іноземна мова» полягає в тому, що:

- створюються необхідні умови для використання ІМ як засобу спілкування при вирішенні загального завдання, що сприяє розвитку комунікативної компетентності;
- змістом проектів є, як правило, культура країни, мова якої вивчається, що сприяє формуванню соціокультурної компетентності;
- розвиваються навички дослідницької пізнавальної діяльності (аналіз літератури, збір і опрацювання інформації, формулювання гіпотези, пошук шляхів вирішення проблемних завдань);
- забезпечується автономність учнів при навчанні, формуються вміння самостійної навчальної діяльності, потреби в самоосвіті та саморозвиткові;
- створюються умови для формування інформаційної компетентності учнів (пошук, прийом, перетворення, критичне осмислення і передача інформації, володіння телекомунікаційними технологіями).

Метод проектів сприяє активізації всіх сфер особистості школяра – інтелектуальної, емоційної, практичної діяльності, а також дозволяє підвищити продуктивність навчання, його практичну спрямованість. У ході проектної діяльності в центрі уваги учнів перебуває зміст мовлення, що сприяє мимовільному запам'ятовуванню лексичного матеріалу і граматичних структур. Окрім того, орієнтація на інтереси і цілі школярів, свободу вибору змісту і прийомів навчання, що лежать в основі проектної методики, також сприяє оптимізації формування в учнями іншомовної комунікативної компетентності.

Проектна діяльність може бути реалізована як стосовно загальнокультурної тематики, так і профільної. При цьому значне місце займає пошук школярами додаткової інформації, у тому числі орієнтованої на обраний профіль: це можуть бути, наприклад, науково-популярні тексти із зарубіжних джерел (газет, журналів, енциклопедичних словників, довідників тощо). Опрацювання інформації з метою її презентації передбачає розвиток певних творчих умінь, зокрема: уміння подати відібрану інформацію у вигляді таблиць, схем, ілюстрацій, інтелект-карт тощо. Отже, проектна діяльність включає елементи дослідницької та естетичної діяльності.

Проекти найкраще використовувати на заключному етапі певного циклу роботи над розвитком і вдосконаленням умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, наприклад, після завершення тематичного модуля («Familie», «Reisen», «Lernen», «Karriere») або певного атестаційного періоду (у кінці чверті, триместру, семестру). Із точки зору навчання іншомовного мовлення, найбільшим достоїнством проектів є те, що вони передбачають природний взаємозв'язок усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності з можливою перевагою одного з них на окремих етапах залежно від характеру проекту. Проектна діяльність також надає можливість творчого застосування одержаних умінь іншомовного мовлення.

Протягом усього процесу підготовки проекту діяльність учителя зводиться до ролі помічника, радника, консультанта, організатора. Причому, на вищих рівнях мовної підготовки учнів (починаючи з рівня B1), а особливо в ході виконання дослідницьких проектів на етапі профільного навчання у старших класах, спілкування вчителя і учнів має здійснюватися переважно іноземною мовою, що вивчається.

Метод проектів широко використовувався у спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземних мов. В його основі – особистісно-діяльнісний підхід до навчання. Під проектом розуміють самостійно плановану і реалізовану на іноземній мові роботу, наприклад, випуск газети чи журналу, підготовка виставки, вистави, концерту тощо. Робота над проектом дає змогу диференційовано підходити до навчання, підвищувати активність і самостійність учнів на основі навчально-рольових ігор, самостійного розв'язання завдань.

Варто додати, що у спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземних мов метод проєктів застосовувався не лише на середньому і старшому ступені навчання, але й у початковій школі. Натомість в умовах загальноосвітньої школи його починають використовувати у 7 – 8 класах.

Це зумовлено такими характеристиками цього методу навчання, як: проєкт є самостійно планованою та реалізованою школярами роботою, в якій спілкування органічно вплітається в емоційно-інтелектуальний контекст іншої діяльності (гри, анкетування, випуску журналу тощо);

- робота над проєктом – творчий процес. Учні самостійно чи з допомогою вчителя здійснюють пошук шляхів розв’язання важливої для них проблеми, що передбачає самостійне перенесення знань, навичок та умінь у нову ситуацію;

- проєкт уможливорює привнести у навчальний процес соціальні (інтерактивні) форми навчання. В його умовах навчальний процес виходить за межі мовних аспектів у сферу особистісних стосунків та інтересів;

- у ході проєкту кожен учень має можливість проявити активність, а також здібності до творчості і самостійності;

- проєкт змінює функціональні обов’язки учня і вчителя. Перший бере активну участь у виборі, організації і конструюванні змісту навчання іноземної мови та окремого уроку; інший виступає у ролі радника та помічника. Інакше кажучи, метод проєктів дає змогу при правильній організації реалізувати принцип особистісно орієнтованого – діяльнісного навчання іноземних мов.

Проектна методика багато у чому нагадує ділову гру. Вперше її було впроваджено у практику завдяки підручникові з серії «Project English» Т. Хатчінсона. В основі цієї методики – педагогічна ідея *learning by doing*. Учні отримують завдання, що потребує багатопланової діяльності всієї групи: наприклад, розпочати випуск стінгазети іноземною мовою. Для цього вони повинні розподілити між собою обов’язки: хтось планує та редагує газету, інші збирають матеріал та пишуть статті, згідно із завданнями редактора, ще інші здійснюють набір тексту і оформлення стіннівки.

До використання цього методу висувається низка вимог, серед яких: наявність значущої в дослідницькому плані проблеми. Це може бути дослідження історії виникнення окремих свят (Martinstag, Nikolaustag,

Weihnachten, Karneval, Muttertag u.a), організація віртуальних подорожей до різних країн, аналіз стосунків між поколіннями, проблема вільного часу тощо; теоретичне та практичне значення одержаних результатів; максимальна самостійність учнів під час роботи над проектом; структурування змістової частини проекту; широке застосування дослідницьких методів.

Практично-орієнтовані проекти вимагають чітко продуманої структури, сценарію всієї діяльності його учасників з визначенням функцій кожного з них, чітких результатів сумісної діяльності й участі кожного в оформленні кінцевого результату. Тут особливо важлива добра організація координаційної роботи в плані поетапних обговорень, коректування спільних та індивідуальних зусиль, презентації отриманих результатів і можливих способів їх впровадження у практику, а також організація систематичної зовнішньої оцінки проекту.

Творчі проекти не мають детально визначеної структури спільної діяльності учасників. Вона лише окреслюється й далі розвивається, підпорядковуючись прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проекту.

Монопроекти передбачають дослідження тем, пов'язаних з країнознавчою, соціальною, історичною тематикою та лежать у площині одного навчального предмету (іноземних мов). Такий проект вимагає поурочної ретельної структуризації із чітким визначенням не лише цілей і завдань проекту, але й тих знань та вмінь, які учні повинні набути. Заздалегідь планується логіка роботи на кожному уроці для кожної з груп, а от форму презентації учасники обирають самостійно.

Міжпредметні проекти виконуються у позаурочний час, оскільки є досить об'ємними, тривалими та лежать у площині кількох навчальних предметів. Вони вимагають кваліфікованої координації з боку фахівців, злагодженої роботи багатьох творчих груп, перед якими стоять чіткі дослідницькі завдання.

Застосування методу проектів у практиці навчання мов дає змогу учням реалізувати своє зацікавлення предметом дослідження, розширити знання в області теми проекту; продемонструвати дослідницькі навички роботи над темою проекту; показати рівень володіння мовою, що вивчається; піднятися на більш високий ступінь навченості, освіченості, соціальної зрілості.

ВИСНОВКИ

Отже, організаційно-методичне забезпечення роботи спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов характеризується великою різноманітністю технологій, форм, методів та засобів. Здебільшого вони зорієнтовані на високий ступінь самостійності учнів у навчально-виховному процесі і дають можливість максимально повного дотримання принципу індивідуалізації та диференціації у навчанні. Насамперед це метод проектів, який дає змогу учням самостійно планувати і реалізовувати роботу із застосуванням іноземної мови.

Метод проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на процес набуття школярами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в компетенції.

На основі отриманих результатів роботи можна зробити висновок, що метод проектів дійсно є засобом ефективного та якісного навчання молодших школярів.

Уважаю, що під час проектної діяльності, починаючи з молодшого шкільного віку, діти набувають таких вмінь і навичок, як: самостійно знаходити спосіб здобуття знань, формулювати запитання до вчителя з метою отримання інформації, знаходити декілька варіантів розв'язання проблеми, висунення власної гіпотези; в учнів розвиваються прагнення до творчості та саморозвитку, бажання і здатність самостійно вчитися.

Учні застосовують знання, здобуті під час проектної діяльності, на уроках, у всеукраїнських інтерактивних конкурсах, олімпіадах.

Крім того, учні вчаться відстоювати свою власну думку, водночас знаходячи компроміс, підтримувати інших під час виступу. Поліпшуються відносини у колективі.

Метод проектів дає змогу дитині та її вчителю піднятися на вищий рівень розвитку і повірити у свої можливості.

Додатково, з усього вище сказаного можна зробити такі висновки:

1) проектна технологія забезпечує перехід від традиційних освітніх технологій до нового типу навчання. Вона посилює його розвивальний характер, передбачає спільну, обґрунтовану, сплановану й усвідомлену діяльність партнерів, що вчать, спрямована на формування в учнів певної системи інтелектуальних і практичних умінь, орієнтована на виконання соціальних ролей та удосконалення особистості;

2) метод проектів завжди припускає рішення якоїсь проблеми, що передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, з іншого інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей;

3) робота за методом проектів передбачає не тільки наявність і усвідомлення якоїсь проблеми, а й процес її розкриття, рішення, що включає чітке планування дій, наявністю ідеї та гіпотези вирішення цієї проблеми, чіткий розподіл ролей (якщо мається на увазі групова робота), тобто завдань для кожного учасника за умов тісної взаємодії;

4) для ефективної роботи у проектній діяльності вчителю необхідно створити та підібрати інформаційні, методичні та дидактичні матеріали, сукупність яких називається Портфоліо навчального проекту. Ці матеріали створюються вчителями та учнями з використанням ІКТ (засобів створення мультимедійних комп'ютерних презентацій, текстового та графічного редактора, табличного процесора, комп'ютерних програм для створення публікацій і веб-сайтів, здійснення пошуку інформації в інтернеті, роботи з електронною поштою тощо).

Список використаної літератури

1. Лист МОН № 1/9-353 від 22.05.09 року «Про Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової навчального плану у 2009/2010 навчальному році» [Електронний ресурс] // Освіта. Уа. – Режим доступу до сайту: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/4211
2. Абишева Н.Ю. Ефективність застосування методу проектів на уроках іноземної мови в загальноосвітній школі.[Електронний ресурс] / / ftp: / / lib. Herzen. Spb. Ru / text / abysheva _102_116_121. Pdf
3. Іноземні мови в школі. Журнал №3, 2004 р. с.8-10
4. Інтерактивні прийоми у вивченні німецької мови/ Упоряд. Л. Горбач, К. Шкільний світ, - 2011р.с.12-15
5. Зимняя, И. А. Проектная методика обучения иностранному языку / И. А. Зимняя, Т. Е. Сахарова // Иностранные языки в школе. –1991. С. 9–15.
6. Коваль, Л. Проектна методика в навчанні іноземних мов / Л. Коваль // Сучасні дослідження з іноземної філології та методики викладання англійської мови : [збірник наукових статей викладачів кафедри методики викладання іноземних мов / за ред. М.М. Сосяк]. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2009. – Вип. 1. – С. 98–107.
7. Метод проектів : особливості застосування в початковій школі : Посіб. для вчителів початкових класів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, студентів педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. — К : Київський міський педагогічний університет ім. Б. Д. Грінченка, 2009.— 42 с.
8. Метод проектів у шкільній освіті [Електронний ресурс] / / method. Vladimir. Rcd. Ru / getblob. Asp? Id = 1100002960
9. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах/ Кол. Авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. К., - 1999 р.с.24-28
10. Методичні рекомендації / Упоряд. Вакуленко О. О., Черкаси, 2008 р.с.28-29
11. Німецька мова у грі. Підручник. Н. Ю. Дрочків, О. О. Паршикова, К. Освіта, - 1997 р.с-13-16

12. Німецька мова. Навчальний посібник для учнів та студентів. С. М. Смолій. Навчальна книга. Богдан. - 2004 р.с-60-64
13. Перішко, І. Характерні особливості школярів, обдарованих до вивчення іноземних мов / І. Перішко // Навчання, виховання обдарованої особистості: теорія та практика : [зб. наук. праць]. – К., 2008. – Вип. 1. – С. 150 – 163.
14. Петришин, О. Комунікативний підхід до викладання іноземної мови й метод проектів / О. Петришин // Вісник факультету романо-германської філології / [за ред. Кеміня В.П.] – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. – Вип. 4. – С. 67–73.
15. Проектна діяльність у школі/Упоряд. М. Голубенко, К. Шкільний світ, - 2007 р.с.45-47
16. Проектна робота. Німецька мова/ Упоряд. Л. Горбач. К. Шкільний світ, - 2008 р.с.30-37
17. Солоха Н.В. Використання ігрових моментів на уроках німецької мови / Н.В. Солоха // Німецька мова в школі .- 2012 .- № 5 .- С. 24-26
18. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. О. Пошетун, Пироженко, К. “ А.С. К.” - 2003 р.с-30-35
19. Тягло О. В., Цимбал П. В. Проектні технології : особливості впровадження у початковій школі // Початкове навчання та виховання.— Х. : Вид. група «Основа», 2008.— № 19–21.

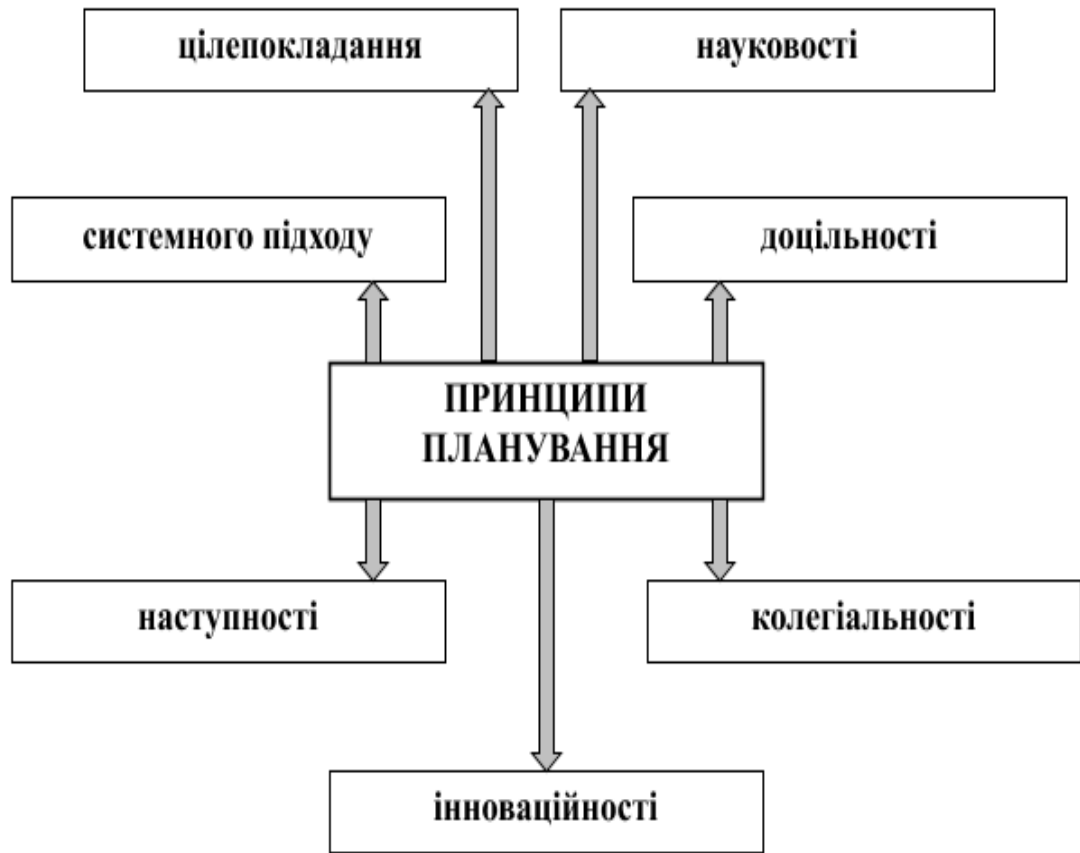

рис.1.1.Принципи планування уроків

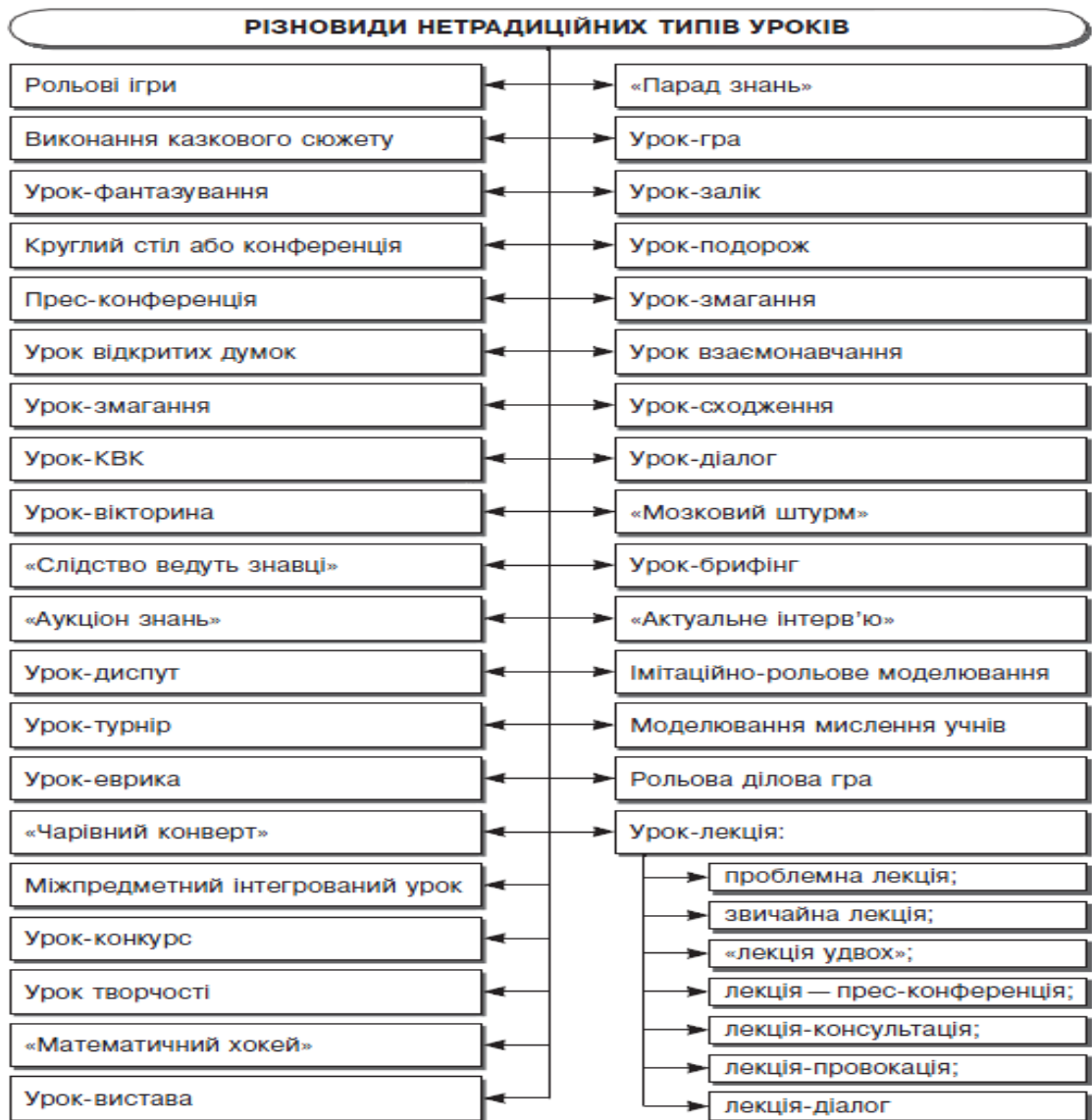

Рис.1.2. Різновиди нетрадиційних уроків

Рис. 1.3 Методи навчання та їх обґрунтування

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Анотація. Іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування, вона сприяє вербальному порозумінню громадян різних країн, забезпечує такий рівень їхнього культурного розвитку, який дозволяє вільно орієнтуватись і комфортно почуватись у країні, мова якої вивчається.

Знання іноземних мов – це ключ до успіху в сучасному світі, де спілкування іноземними мовами та обробка величезних обсягів інформації набуває все більшого значення. Інтерес до вивчення мов традиційно великий, бо перефразовуючи відомий вислів, можна сміливо сказати, що той, хто володіє мовами, володіє світом.

Важливим успіхом вивчення іноземної мови є розуміння того, що мова найкраще засвоюється тоді, коли учням пропонується *індивідуальна методична увага й участь*, які ґрунтуються на аналізі особистісних навчальних потреб і відповідальності, забезпечення навчального процесу видами та типами діяльності, що сприяють використанню мови.

Основною метою навчання німецької мови є формування в учнів комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу, а також використання інтерактивних методів, як приклад сучасного методу навчання.

Незалежно від ролі, яку приписують тим чи іншим методам навчання, ні один з них, використаний сам по собі, не забезпечує потрібних результатів. Успіхів в дидактичній роботі можна досягнути лише при використанні багатьох методів, оскільки ні один з них не є універсальним.

Історія методики навчання іноземних мов завжди була орієнтована на пошуки найбільш раціонального методу навчання.

Самостійна освітня діяльність учнів є одним із принципів навчання у співпраці. Педагог є повноцінним учасником навчального процесу, у деяких випадках він залучається школярами як консультант, помічник.

Метод проектів широко використовувався у спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземних мов. В його основі – особистісно-діяльнісний підхід до навчання і є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на процес набуття школярами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в компетенції.

На основі отриманих результатів роботи можна зробити висновок, що метод проектів дійсно є засобом ефективного та якісного навчання молодших школярів.

Ключові слова: методики навчання іноземних мов, нові технології, види уроків, проектна діяльність, метод проектів.